

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Stara nevarnost za Avstrijo in Slovence v novejši podobi.

L. 1848 so se spuntali zoper dobrotljivega cesarja Ferdinanda I. kdo? Morebiti Slovenci? Ne! Menda nemški kmetje? Tudi ne. Velikoveč spuntali so se nemški liberalci in jihovi italijanski prijatelji z ošabnimi Magjari vred. Ti so se odtrgali od cesarstva in cesarsko rodbino odstavili. Prekucuh Košut jih je tako daleč zapeljal. Dalje Italijani, ti so s pomočjo Pijemontezov vzdignoli se zoper cesarjevo armado pod Radeckijem. Naši liberalni Nemci so pa grdo razsajali po vseh mestih in cesarja iz Dunaja pregnali in ob enem volili poslance v nemški Frankfurt. Kaj so pa storili Slovenci? No, ti so večjidel na prizadevanje slavnega dr. Bleiweissa ostali zvesti milenej Avstriji, udani cesarju in niso hoteli voliti v Frankfurt, čeravno je na primer v Ptuiju dr. Strafela s sabljo prepasan kmete lovil in prigovarjal, naj volijo pa bilo je zastoj.

Preteklo je sedaj več kakor 30 let. Tedaj srečno potlačeni nemški liberalci so zopet pririli do veljave in zopet delajo na vse pretege, kako bi Avstrijo razdjali in Bismarku skočili v globoki nemško-pruski koš. To niso prazne besede, ampak so žali Bog gola resnica.

V spodnjem Avstrijskem razsaja uže več časa iz pruske Nemčije priseljeni grajščak vitez plem. Schönerer. Ta mož je tudi poslanec in snuje novo nemško-liberalno stranko imenovano „deutsche Volkspartei“ ter je nedavno objavil in svetu naznanil, kaj hoče ta stranka? No, in iz tega je razvidno, da hoče razpad Avstrije.

Nemško-liberalna „Volkspartei“, t. j. ljudska stranka pravi: „vsa Avstrija je Nemcem (liberalcem) prevelika, preveč je Slovanov v njej, posebno sedaj ko smo še Bosno in Hercegovino pridobili. Vseh ne moremo ponemčiti. Zato hočemo, da prepušimo Bosno, Hercegovino in še Dalmacijo sosedom Magjarom. Ti naj s tamošnjimi Slovani delajo, kar hočejo. Dalje treba slovanske Poljake in Rusine v Galiskem in Bukovini izročiti Magjar-

orszagu. Če pa to ni mogoče, pa naj so za-se. V državni zbor na Dunaji ne smejo; kajti tukaj pomagajo samo Slovincem, Čehom in konservativnim Nemcem, da moramo liberalci jezik za plotom držati ali ga zelo zastoj brusiti. Tedaj proč s Poljaki in Rusini. No, kar sedaj ostane, to pa se mora tako vladariti, kakor mi nemški liberalci hočemo. Vse se mora tukaj ponemčiti, Čehi in Slovenci. Ima se sestaviti nov volilni red, po katerem bomo liberalci vselej zmagovali na vse veke vekov ali vsaj dokler ne pridemo v Bismarkov koš. Zato se morajo najnevarnejšim nam nasprotnikom usta zamazati. Vsak potepuh sme voliti in voljen biti, le mešniki ne. Potem pa se mora vsaka vzajemnost, vsaka zveza z ogerskimi deželami pretrgati. Edino to naj ostane, da bo naš cesar ogerski kralj, kedar se da čez mejo prepeljati. Vendar tudi tako sam svoj cesar pri nas tudi ne sme biti, kakor je sedaj. Marveč cesar mora s ponemčenimi ostanki svojega cesarstva, tedaj tudi s Štajersko, Koroško in Kranjsko, stopiti v ožjo zvezo državno-pravno s prusko-nemškim cesarstvom. Kot prva stopinja bi naj bila trgovsko-colninska zveza z Nemčijo, t. j. colninske meje bi se potegnole proti ogerskim deželam, a odpravile proti Nemčiji; trženje bilo bi z Nemčijo prosto, proti ogerskim in ostalim deželam naše Avstrije pa zaprto“.

Po tem takem bi Avstrija razpala v 2 ali 3 kose, čijih zadnji t. j. naše dežele, bi prišle tje, kder so jih nemški liberalci uže l. 1848 hoteli imeti, namreč v — prusko-nemški koš!

Pridni in cesarju res udani Avstrijani bi mislili, da to ni mogoče, da ni med nami ljudij, ki bi temu veleizdajstvu pritrjevali. Kdor tako misli, ta je gluhi in slepi. Vsi liberalno-nemški listi hvallijo in k nebesom povzdigujejo ovo novo „deutsche Volkspartei“. To je edino prava politična stranka nemških liberalcev. Da si z njo sedaj upajo brez srama in strahu na dan, to je pomenljivo. Oni so z ozirom na cesarja, na Avstrijo ravno to, kar so Italijani irredentovci v Trstu. Le ta razložek je: Italijani cikajo v Italijo, naši nemški liberalci pa

zijajo čez avstrijsko-cesarski plot — v Bismarkovo obljubljeni deželo. Zato vidijo v Italijanib zaveznike, zato zagovarja celjski „Kmetški list-jak“ italijansko drubal v Trstu, zato krolijo in tulijo naši liberalni Nemci vedno „Wacht am Rhein“ in „deutsches Lied“. Zato razobešajo nemško-pruske zastave, zato vtikajo pruski modriš za klobuke in v nedra, zato hočejo ponemčiti Čehe in Slovence, zato so osnovali „Schulverein“ in izdajajo nesramno zapeljivi listič celjski, krivo in zvi-jačno imenovani „Kmetški prijatelj“. Zato se veseli „Cillier Zeitung“ neizmerno vitez Schönererjevih besed ter obžaluje, da se je do sedaj še premalo za uresničenje ovega političnega črteža delalo in bobnalo ter zaupno pristavlja: „doch schon heute sagen wir, dass dasselbe (Programm der Schönerer'schen deutschen Volkspartei) auf die Zustimmung der überwiegenden Mehrheit des deutschen Volkes in Oesterreich rechnen kann, trotzdem dass es von den Officiösen (t. j. cesarju zvestih časopisov) als verrückt bezeichnet wird.“

Tako govori nemško-liberalna mati liberalnega „Kmetškega prijatelja“ ter kaže, kam nemški liberalci tace molijo.

Da ovej stranki pritrjujejo nemški vsi liberalci, to je res. Ni pa resnično, kar „Celjanka“ blebeta, da bi ogromna večina nemškega naroda v Avstriji tako veleizdajstvo odobraval. Kajti nemški kmetje in sploh konservativci ostanejo kakor l. 1848 tako tudi sedaj in vselej zvesti cesarju in vneti za veliko, zedinjeno in neodvisno Avstrijo. Ti ne marajo za freimaurerske pruskonemške cesarje in lutrovskega Bismarka, ki preganja katoličane.

Ali tudi Slovenci in Čehi ostanemo pri neodvisnej Avstriji, pri ljubljennem svojem cesarji, kajti le tukaj imamo upanja, da živimo kot narod slovenski in napredujemo na narodno slovenskej podlagi. To vemo, to čutimo, to hočemo. Ostati čemo Slovenci in zvesti državljeni avstrijskega cesarja. Lutrovci, freimaurerji, ponemčeni hlapci pruske Nemčije nečemo biti! Ker pa vemo, da se z nami nekaj takšnega namerava, ter da nas celo po zvičajnem liberalnem in zakrito freimaurerskem „Prijatelji“ hočejo prevariti, zaslepiti in zapeljati, zato se hočemo vsakšnemu takšnemu veleizdajskemu početju v bran postaviti do zadnje kaplje krvi!

Desterniški.

Gospodarske stvari.

Krt.

V naravi vlada povsodi strogo vredjeno gospodarstvo. Množi-li se zarad zunanjih pogojev kaki merées preveč, množijo se tudi njegovi sovražniki; in po njih se kakor po naravskem uplivu spet popravi prejšnje ravnotežje. To ravnotežje bi mi posilno in za vselej odpravili s svojim obdelo-

vanjem zemlje, ako bi zatrli živali, ki so naravski sovražniki merčesa.

Krt se prikaže le tam, kjer mergoli merčesa p. ogercev, črvov, mramorov in kaže tudi močen apetit, ker skušnja uči, da potrebuje vsak dan trikrat toliko hrane, kolikor sam tehta, in da bi moral strada poginoti, ako bi se le 12 ur postiti moral.

Prav smešno je, da krt žere rastlinske korenine, kakor nekateri trdé. To zamore toliko vsled narave svojih zob in svojega želodca, kolikor bi ljudje v stanu bili: živiti se od slame, lesa ali drevesne skorje. Česa se pa živi krt? Krt se živi od ogrcev, črvov, mramorov; pa tudi od miši in podgan, ki zajdejo v njegove hodnike — in prvlje ko bi glada poginol, žre — svoje brate. Da je to istina, svedoči sloviti francozki naravoslovec Flourens, ki je na tenko preiskal krtovo življenje in mnogo pripomogel k spoznanju njegove narave in jegovega značaja.

Zaprli je dva krti v posodvo, v katero je nadeval zemlje, korenja, redkve, salate in drugih zelišč: krtoma v živež. Druzega jutra našel je le ednega krti, pridjano hrano na starem mestu, v zemlji pa kožo družega krti. Bila je po dolgem pretrgana, in meso s kostmi vred pojedeno. Dal je potem še živega krti v prazno posodvo, v kateri je bil zelo nemiren; videlo mu se je, da strada. Vrabelj, katerega je Flourens s pristrizhenimi perutuicami h krtu vtakol, kljuval je sprva krti po riveci, ako se mu je bližal; a pri tretjem napadu je krt zabodel svoj rivec v vrabljev trebuh, razparal kožo ter prav slastno meso povžil.

Iz čaše, ki se mu je ponudila, pil je večkrat med svojim obedom. Pričujočega gledalca se celo ni bojal. Ko mu je vrablja zmanjkalo, bil je sebi prepuščen. Po preteklih 6 urah je postal jako nemiren in slaboten. Spodnji del života se je skrčil, dihanje je bilo počasno in težavno, rilec je vedno migal — smrt se je bližala. Na to vrže Flourens krti družega živega vrablja, katerega je takoj popadel in mu drobovino požri, kakor prvemu. Ko se je nasitil in napojil, dobil je svojo prejšnjo velikost in podobo ter je miroval. Druzega jutra ni bilo najti družih ostankov nego koža; a krtu se je videlo, da je še vedno lačen. Postreglo se mu je potem z žabo, katero je koj pohrustal, počenši z drobovino kakor pri vrablji. Bil je na to spet zapuščen, dok ga ni z nova glad nadlegoval.

Da ne pogine, ponudila mu se je krastača, ki se je napihnola, ko se je njej približal; a on odmakne svoj rilček, kakor bi se mu grda žival studila. Korenja, salate, zelja in družega zelišča je imel čez noč dovolj za živež. Zjutra je bil mrtev; zelišča se je dotakol le malo; a še odščipani kosci so ležali okoli nja. Krt torej ni rastlinojedeč; ako že gloda korenine, počenja to, da pobere iz njih črviče in larve.

Flourens je dal tri krti posebej v posodvo,

ki so bile napolnjene z zelenim listjem, koreninami raznih rastlin. Eden je poginol, a ne da bi se dotaknol hrane, tako tudi drugi in tretji. Ako se je pa krtom postreglo z vrablji, žabami, ali z mesom družih živali, živeli so jako dolgo, isto tako, ako so se njim metali črvi, polži.

Dva krta, katera so združili, a ne da bi njima dali živeža, začela sta se po preteklih dveh urah preganjati, dokler ni močnejši pozobal slabejšega.

Postiti se zamorejo največ 10 ali 12 ur. Pozneje poginejo. Črez 3 ali 4 ure so že lačni, črez 5 ali 6 ur slabi in ob vso moč. Podeljena hrana jih naglo okrepeča in oživi; in kakor vse živali, ki se živé mesa, pijejo radi med jedjo.

Po tem takem je krt samo mesojedna, torej prav koristna in ne škodljiva žival.

Kaj hoče pa kmetovalec početi, ako mu ogrci travnik ali njivo v najem vzemejo? Ne more se skoro braniti teh korenino-žrečev. Taki ogre lahko za prst debele korenine dreves pregloda. Škoda, katero ogreči na rastlinskih koreninah in kebri ob svojem času na listji in cvetji našega sadunosnega drevja in naših host delajo, je velika; a nam se ne dozdeva tako obsežna, ker se ne potrudimo, da bi jo na tenko ogledali.

(Konec prlh.)

Nove pučele, sode za mošt ali vino pripravne storiti.

Da novi pučeli ali sodi moštu ali vinu neprijetnega duha ne podajo, imajo po nekterih krajih na spodnjem Avstrijskem navado, da takim sodom jeden pod vun vzamejo in jih potem z drozgalico bodi si ktereга koli sadja, ki se ima potem žgati, napolnijo.

Posebno radi zato porabijo drozgalnico iz drenovega sadja. Ako se potem taki sodi z vrelo vodo izmijejo, so potem popolnoma pripravni, da se v nje mošt ali vino vsake sorte dene.

Seveda pa za vina z zlahnim tenkim duhom se tako ravnanje in pripravljanje sodov ne more priporočati. Tudi stari pučeli se na tak način popolnoma očistijo.

Prej ko ne bi tudi žitna ali krompirjeva drozgalnica isto službo storila, vendar pa se to ni še poskusilo in potrdilo.

Koristi zloženih zemljišč se dajo v sledeče točke povzeti :

1. Posestvo se po zloženji zvananjih zaprek oprosti; gospodar doseže s tem večo svobodo v razpolaganji s svojo lastnino.

2. Po zloženji pridobijo lastniki na poljski površini.

3. Posestniki pridobijo pri zloženji na času.

4. Nadzorovanje zloženih zemljišč je polajšano.

5. Delavne moči se s tem prihranijo.

6. Plodovitost zemlje se poviša.

7. Polja se lahkejšé čista ohranijo.

8. Po zloženji dobijo posestniki priličnejše in boljše pote.

9. Tudi majhni kosi dobijo večo vrednost.

10. Najemnina se povzdigne.

11. Pravd in preprirov postane po zloženji če dalje manj.

Sadjerejsko društvo za slovenski Štajer s sedežem pri sv. Juriji na južnej železnici bode vsakako osnovano. To so vrli slovenski možje sklenoli, dne 15. augusta t. l. Pravila sestavi in dovoljenja vladinega izprosi odbor, v kateri so izvoljeni gg.: dr. Ipavic, J. Kartin in Mih. Vošnjak, ter pokličejo potem prvi občni zbor. Sedež društvu je dobro izbran, kajti v št. Juriji so vrli sadje-rejci doma in je prirejena drevesnica, ki je stala 600 gold.

Izvrsten šampanjevec izdeluje in prodaja g. Pavel Simon v Mariboru. Rojaki, pustite šampanjevec Kleinoscheggov v Gradci, saj veste da so — eggi in — iggi sami narodni Judeži. Kleinoschegg je hudo agitirati dal v okolici Radgonskeje za Mihaličeve peticije. G. Simon je narodnjak, podpredsednik čitalnice mariborske, kontrolor posojilnice slovenske, hišni posestnik v Mariboru in njegova roba boljša in ceneja od Kleinoscheggove! Svoji k svojim!

Dopisi.

Iz celjske okolice. (Dr. Glantschnigg-Rakusch) hvalita Nemce, se ve samo liberalne, do visokih nebes v svojem lisjačkem „Prijetelji“, in pravita, kako grozno debeli prijatelji da so nam Slovencem; tako radi nas imajo, da bi nas koj radi požrli, ko bi le mogli. V 3. svojem lističi cmihata, da sedaj, ko slovenski poslanci imajo v državnem zboru večino „Nemec nikoli ne dobi pravice“ (Oj, oj) dalje da naši poslanci „niso čisto nič opravili“ (Oj, oj, se ve za liberalce), da slovenskih razredov na gimnaziji v Ljublanji, Kranji in Rudolfovem „nič ni bilo treba“, obžalujeta, da smo vzeli Bosno in Hercegovino, dr. Vošnjaka naj bi vprašali volilci, zakaj sta večji davek na kavo in petrolej vrgla (No, da nebi kmetje večjega gruntnega davka dobili. Ured.), obljubita pisati vedno rešnico (Ni verjetno, kolikor iz dosedanjih 3 števil vidimo. Ured.), navsuetujeta liberalne „Bauernvereine“ pa „ne advokata (se ve narodnega), ne duhovna ne smejo zraven trpeti“ (Se ve, ker bi ti freimaurerjem na prste gledali); dalje obrekujeta Slovence, da so baje „ozirajoči se v Moskvo“. Kvasita tudi, da Nemci v Trstu niso držali z lahoni. No, liberalni Nemci so vedno podpirali in zagovarjali lahonstvo kot ustavoverno in se celó cesarju drznoli kljubovati, ki so tržaške poslance nemškega imena nazvali „fakcijsko opozicijo“. — Dakle gospoda Glantschnigg-Rakusch, le premislita, preden kaj na papir namažeta! Mozirčane imata za v Prabergerje in jih kregata, ker so baje Celjane pre-

tepli, ki so slovenskega kmeta goljufali pri nekej barantiji. Dopisnika Slov. Narodu imenujeta s celjsko omiko „buteljna“. Močno se bojita slovenskih uradnikov in zvičajno žvečeta, da bo zraven teh še nemških uradnikov treba in toraj dvojno plačilo in večji davek. Ta pa je gola in bosa; kajti slovenski uradniki bodo jednako ustrezali Nemcem v nemškem jeziku, kakor naši slovenski mešniki. Še manje plačila bo, ker ne bode dosedanjih tolmačev treba! Zvičajni „Priatelj“ tedaj ni vreden niti piškavega lešnika. Slovenci, vrzite to Judežko smet tje, od koder prihaja, posebno, ker še z grdo, pomanjkljivo pisavo zasramuje lepi Vaš slovenski jezik: n. pr. obsluženi vojaci (dosluženi), po njemu (njem), vseučiliška, zadnje (menda zadnice) izročijo, razediniti, uradilo, kaj za eno špraho, heo pridjal, nedolžna kmetijstva (zadolžena) itd. Glantsebnigg in Rakusch sta šla Slovence pisarit preden sta se slovenske pisave naučila.

(Dalje prihodnjič.)

Iz Krškega. († Dr. Karol Koceli.) Nad občinsko hišo v Krškem obesili so 17. avg. črno zastavo. Zakaj nek? Umril je po dolgotrajnej in mučnej bolezni tukajšnji odvetnik dr. Karol Koceli. Pokojni je bil še le v najlepšej možkej dobi, pa se je moral ločiti od tega sveta. Da cela občina po njem žaluje, to je naravno; kajti z dr. Koceli-jem izgubilo je naše mestece velikega domljuba, slovenskega človeka, dobrega in usmiljenega človeka, ter bistro in jako učeno glavo. Za slovenske koristi se je pokojnik čvrsto potezal že v letih 1868 in 1869 v Mariboru, kjer je v družbi s Tomšičem in Jurčičem sodeloval pri „Slovenskem Narodu“ in mariborske nemškutarje in škodoželjne Nence s svojo zbudljivo, urno in neustrašljivo besedo bičal tako, kakor zaslužijo ljudje, kateri se tako grdo posmehujejo nedolžnim in mirnim Slovence. V Krškem se je bil kot odvetnik naselil pred kakimi 9 leti in se tu v tem prej celó nemčurskem mesteci hlabro potegoval za slovenske in občene zadeve. V družbi z g. Pfeiferjem pregnal je bil nemškutarje iz občinskih in šolskih odborov, tako, da se uže šest let v Krškem pri občini slovensko uraduje in da v šolskih zadevah nemškutarji nimajo odločilne besede. Pokojnik je bil blagega značaja. Podpiral je rad vsa lepa in koristna podjetja, bil podpornik revežem, zlasti ubogej šolskej mladini. Kot odvetnik je bil skozi in skozi pravičen; pravd, pri katerih ni upal za stranko zmagati, ni vzprejemal. Pogreb je bil jako lep, vdeležil se je silno velik broj občinstva, ki je došlo od blizo in daleč.

Iz Ptuja. (Naši nemčurji, kako ljubijo Slovence?) Ptujski nemčurji so v svoji nestrpljivosti počeli Slovence preganjati, kakor so nekdanj kristijane preganjali; če se dalje godi, kar se je pod pokroviteljstvom sedanjega mestnega starešinstva storilo, tedaj še utegne nam enkrat joj biti. Pred sedanjim županom smo enega židova imeli sedaj je na vsakem oglu eden. —

Kaj le počinjajo nestrpljivi ptujski nemčurji? Lani so tukajšnje sodnike zatožili, — ker so z večinoma Slovenci, in sodniki so bili celo v preiskavo djani. Pred preiskovalnim sodnikom je vendar nesramnim Ptujčanom rudečica v obraz stopila. Vsi so morali priznati, da tako značajnih sodnikov še Ptuj imel ni, kakor takrat. Sodniki so preiskavo častno prestali. Načelnik sodnije, g. Levičnik, je celov v ministerstvo poklican bil. Ptujski nemčurji, in ovaduhi pa so bili osramoteni, in se niso dolgo upali na luč iti. (Dalje prihod.)

Iz Mahrenberga. (Čudi se svet!) Veliki german notar Rudl je postal slovensk agitator. Letal je od hiše do hiše kmetskega „Priatelja“ ponujat, a le kakih 8 iztisov ga je spravil med ljudstvo in se skoro jokal, da nihče slovenski brati ne zna, ker je od nekdanj trdo nemška šola branje slovenskih knjig izbacnila. Sedaj se bodo saj v slovenskem jeziku vadili, toraj v Mahrenbergu velik napredek! Listič po pošti dobivajo in z njim Slovence begajo: Rudl, Kovač, Tiso, Huber, Schober, Tragge, Skutnik, Ogrizek, Dobnik, Bruderman, Baumgartner, Lešnik, Mlaker; na Muti: Erber, Schober, Skacedonik, v Vozenici: Mettinger, Lanko, Kresnik. V črne bukve z njimi.

Od Velike nedelje. (Preklic podpisa na Mihaličevo peticijo.) Jaz podpisani Florijan Kuharič, župan v Šardinji, ormoškega okraja, sem neko pismo podpisal, katero mi je nek od občine ormoške poslani človek v moj vinograd, kjer sem bil na delu, prinesel ter me silil, naj hitro podpisem, trdeč, ka gre to za slovensko reč, ter ni povedal, ka je to bila grda peticija znanega izneverjenega Mibaliča. Jaz uvidevši, ka so druge občine podpisane, podpisem to stvar v naj boljem mnenji. — Kesneje, ko se je poizvedelo, kake kukavice so naši nasprotniki in kako so nas lovili, sprevidel sem svojo pomoto ter odločno protestujem proti tej od mene podpisanej Mihaličeveji peticije. To je tudi sklep našega občinskega odbora, ki terja od županskega urada slovensko uradovanje.

Fl. Kuharič, župan.

Iz Čadrama. (Nova meša, — zločin.) Lepa slovesnost se je 30. julija v lepi naši županiji obhajala, o kateri še nihče poročal ni, čeravno je to za naš kraj čisto kaj nenavadnega, ker med tem ko druge župnije po 10 in več živih domačih duhovnikov štejejo, umrlib pa še mnogo več, tukaj nihčér ne pomni, da bi domač rojak bil k altarju pristopil in novo mešo služil. To čast prvega našega domačega mešnika si je pridobil č. g. Jakob Hribernik, bogoslovec 3. leta, ki je na Ignacijevu nedeljo prav slovesno svojo prvo sv. daritev opravil. Veliko veselje se je med dobrimi farani že pred slovesnostjo povsod razodevalo in so dekleta novi kinč za altarje v cerkvi oskrbela, fantje pa maje stavili in dobre dušice so vence za slavolok spletale in na slavnosti den je g. novomešnika spremljalo 13 duhovnikov, 14 bogoslovcev, 20 družic, bližna žlahta in tisuče

vernih iz cele dekanije k altaru naše farne cerkve sv. Janeza krst., kjer so nam rojak domačega g. župnika vč. g. profesor in dr. Mihael Napotnik-Lipakov, Konjičan v kaj jedernati besedi razložili imenitnost in dolžnosti duhovnega stanu, ter so željo izrekli, naj bi prvi g. novomešnik tukajšnje župnije ne bil dolgo zadnji. Med sv. mešo se je pograšalo prav vbranega petja, zato ker je nek znani neprijatelj cerkve svojim delavcem pevcem v zadnjem trenutku pet iti prepovedal. Vkljub temu se je vse lepo in dostojno opravilo. Po cerkveni slovesnosti se je duhovščina z gg. bogoslovci, z očetom in materjo g. novomešnika zbrala k obedu pri domačem g. župniku, 30 v številu, kder smo do 6. ure na večer prav židane volje bili in so se razne napitnice napivale. Posebno veselje med celo družbo napravil je tudi slučajno nazoči konjiški rojak g. Radoslav Pukl, adv. koncipijent in predsednik akad. društva „Slovenija“ na Dunaji s svojo napitnico vzvišenemu škofu g. Strosmajerju, ter povdarjal, kako ta domoljub tudi na Slovenskem vsako narodno podvzetje podpira. Na večer so še g. novomešnik in nekteri drugi duhovniki z gg. bogoslovci se podali k drugim pri stricu novomešnika zbranim svatom, kjer je veselje trajalo v pozno noč. Drugi den bila je sv. meša pri sv. Barbari v pričo svatov in veliko drugih ljudi, potem se je zopet družba podala k gostovanju v Markačico in še le o večeru so se večinoma vsi gostje znašli. Vse to lepo veselje nam je drugi den ogrenilo naznanilo, da so 30. na večer se drvarji in drugi prevzetni fantje v neki krčmi stekli in sta dva tujca Pafnikov in Veliharjev sin iz Dobriške vesi nekega drvarja Lukež-a Tisnikar iz Lukanje, rojenega pri sv. Ilji blizo Slovenj-gradca, vbila in zaklala. Kaj takega bi se gotovo ne bilo zgodilo, ako bi bil Oplotniški župan svojo dolžnost storil in par žandarjev z drugimi možmi za stražo postavil na den, ko je vedel, da se bo med dobrimi na tisuče tudi od vseh krajev nekaj izvrzka nabralo.

Iz Zatolič na Dravskem polji. (Nepovabljen gost) je dne 8. avgusta prišel k meni iz Celja. Na čelu imel je tiskano, da je kmetski „Priatelj“. Govoril je prijazno, in se meni ponujal za Prijatla, pa preden je sklenil svoj govor, spoznam ga, da je meni ponujani Prijatelj bolen, in ima nalezljivo bolezen. Zbolel je v Zagrebu, kedar so Slovenijo pokapali. Zato moral je iti v zapor, da ne pride k mojim, še zdravim, in nepopačenim sosedom. Tako ti Prijatelj, ker si bolen, in imaš nalezljivo bolezen, svetujem ti pripomočkov k zdravljenju, namreč! prvič ne hodi k pogrebu Slovenije, drugič v Toplice tudi ne smeš, ker tamkaj prišel bi v vročo vodo, in bolezen v glavi bi se shujšala, tretjič, najboljše bode, ako greš daleč gori na Nemško, tamkaj bodeš našel rastline, ozdravit svojo bolezen. Pa vendar popolnoma okreval bodeš le tedaj, kedar te obide zdrava misel namreč:

Kdor na Slovenskem mirno živi,
Slovence in njih duhovnike pri miru pusti,
Ta na Slovenskem najleži spi,
Nobeden Slovenec mu nič ne včini.

Jaka Golob.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Italijani v Trstu so sedaj na slabem glasu. Preveč so vpleteni med veleizdajce, ki hočejo Gorico, Trst, Istrijo in Dalmacijo našemu cesarju vzeti in laškemu kralju vtaknoti. Z bombo na dan odprtja tržaške razstave še ni dosta: iz Benetek poslali so v Trst velik zaboj samih bomb in petard. Na srečo je se to izvedelo, da je policija v Trstu kos bila uže na ladiji nevarno pošiljatev pograbit. Minister grof Taaffe je sam naglo došel v Trst, obiskal razstavo, pohvalil večjidel slovenske veterane, si dal natančno o vsem poročati in se prvi dan zopet odpeljal. Lahoni in nemški liberalci so močno iznemirjeni. Pričakujejo odstavljenje nesposobnega barona Depretisa, in šole za slovensko okolico, da sčasoma Slovenci spodrinejo nezanesljive Italijane. — Kranjski deželni zbor sedanji začne 4. sept. t. l. zadnjokrat zborovati; potem so pa nemčurji tam pokopani na veke vekov. — Na Koroškem pravijo, da zmagajo liberalci, a ne konservativni župnik Zojer v Wolfsbergu; to bilo bi močno obžalovati, sicer pa se poročajo grde nepostavnosti zastran volitev volilnih mož; konservativci zaporedom protestirajo. — V Feldbahu zboroval je štajerski liberalni „Bauernverein“ strašno neumno; da se liberalcem ne zamerijo, rekli so, da niso proti trganju posestev, da nečejo pametnejega dednega prava (Eubrecht), da ne potrebujejo postave, ki bi upnikom branila celo posestvo dolžnikom prodati, a naposled so vendar jeeljali, naj jim vlada postavno na noge pomaga. Sploh liberalci se iz kmetov norca delajo. Prilizujejo se tem le, kedar jih potrebujejo, sicer pa po njih pljuvajo. Vsak kmet je največji neumnež, kedar mestnim kričačem in liberalcem kaj veruje. — Magjarski brambovski minister Szende je umrl, minister Ordodi pa ministrovanje odložil. V Litomiricah na Českem so mnogo nemških dijakov izbaenili, ker so nosili prusko-nemške boje, zastave, učili se pa slabo ali nič. — Okolica ljubljanska je izvolila g. Bleiweissa-Trsteniškega za deželnega poslanca.

Vnanje države. Angleži so pograbili Sueški kanal. Jezi to močno ves svet, pa nihče se ne upa ugovarjati. General Wolseley, če tudi na jedno oko slep, je dobro videl slabe strani Egipčanske obrambe. Ob enem je še Arabi-pašo do dobra prevaril. Delal se je namreč in po celem svetu telegrafirati dal, kako hoče zdajci od Aleksandrije naprej mahati, Abukir z bombami uničiti in Arabijev tabor — novo Plevno — pri Damanhuru napasti. Toda s tem je Anglež sovražnika samo sleparil; na enkrat mahne vse brodovje izpred

Aleksandrije v Port-Said, vjame tamošnje egiptovsko posadko in jadra brez vsakšnega upora v Sueški kanal. Egipčani so hipoma zapodeni iz vseh mest ob kanalu in general Wolseley zbira sedaj v Izmajli svojo armado, da z njo prodira dalje v Egipt. Denes ali jutri pride mu na pomoč še kakih 6000 mož iz Indije. Arabi-paša hiti sedaj Angležem, ki so mu bili za hrbtom, nasproti s svojo vojsko. Do sedaj bile so male praske; Angležev je palo kakih 20, Egipčanov pa 100. — Sultan drži roke križem in noge ter se ne upa še genoti ne; toliko strahu ima pred Angleži. — Ruski car se da tote dni kronati, če se ne ustraši nihilistov, skrivnih zarotnikov. Tistih 6 belih konj, ki so bili za voz pri kronanji namenjeni, so zastrupili. — Francozom je na misel prišlo, da je princ Viktor iz Napoleonove rodbine lep mladenič dorastel. Nekateri si ga želijo za cesarja Napoleona V., ker so se republike navolili. — Črnogorski knez je odpotoval na Rusko. — Iz Amerike bežijo Judje v Evropo nazaj, kajti ondi je treba trdno delati, a tega Jud neče.

Za poduk in kratek čas.

Naš domači regiment šte. 47.

VII. Dne 23. marcija 1849 ob 10. uri predpoldnem so naši vojaki na stezi iz Mortare v Novaro nekoliko obedovali, a kmalu potem šli v boj. Naš regiment stal je sprva na cesti kot reserva. Toda okolo 11. ure mora II. bataljon pod vodstvom majora Fürsta na levo krenoti proti vasi, katera se zove Bicocca, brambovski bataljon pod majorom Francem plem. Latterer na desno prodirati, I. bataljon pa na cesti kot reserva pred vasjo Olengo ostati in rezervno artilerijo in strelivo varovati. Uzrok temu sta glavna poveljnika pri II. vojnem oddelku, general Aspré in nadvojvoda Albreht.

Namesto da bi bila na III. in IV. vojni oddelek počakala, ki sta 6 ur se zakasnila, skleneta hitro sovražnika zgrabiti. Hrabri vojaki vzamejo sicer prvo vas na velikej cesti, namreč Olengo. Vendar na desni in levi strani so naši bili hudo zbiti nazaj od Pijemontezov. Na levi strani se je našim posebno hudo godilo. Kralj sam je svoje vojake peljal v boj in začel naše uže od obojne strani grabiti.

Da ga ustavijo in mu prodiranje zabranijo, to je bila sedaj naloga našemu slavnemu slovenskemu regimentu. Ko bi se naši Slovenci sedaj tako hrabro ne obnašali, kakor se resnično so, tedaj bi Pijemontezi bili naš II. vojni oddelek premagali, morebiti zajeli ali v pobeg zakadili in potem na od dolgega hoda opešani III. in IV. oddelek s vso silo zmagajoče vojske udarili. Bitka pri Novari bila bi zgubljena, armada Radeckijeva razpršena.

Bog vedi, kaj bi se potem bilo s cesarstvom

še zgodilo. No, vsega tega otela je Avstrijo ju-naška hrabrost slovenskega regimanta grof Kinsky šte. 47, ki je celih 6 ur 60.000 Pijemontezom branil vsakšno prodiranje naprej. S ponosom in veseljem moremo se tega vsikdar spominjati.

Major Fürst, podpiran od bataljona dunajskih prostovoljcev, zgrabi sovražnika in ga potisne nazaj do vasi Bicocca. Toda vasi ne more vzeti in se pomakne nekoliko nazaj do nekajih hiš, plotov in grabnov. Tukaj pa ostane kakor bi ves bataljon bil vkopan. Vsi napadi sovražnikovi so zastoj, naši Slovenci se ne ganejo z mesta do 5. ure popoldne. Tukaj sovražnik ni mogel naprej!

Čudovito hrabro obnašali so se tudi naši Slovenci brambovskega bataljona. Major plem. Latterer jih pelja naravnost med sovražnike, rešijo 9. bataljon lovcev pogina, preženejo Pijemonteze iz pristave Castellazzo in lotijo se z močnim obzidjem obdane pristave Forsade. Vsem naprej dere pešice major Latterer sam; z njim vred več oficirjev in 20 mož sredi skez točo sovražnih krogelj, pritisnejo pod obzidje, trgajo in lomijo vrata, stotnik Schaffer padne mrtev na tla skozi čelo od krogelje zadet, drugi so večjidel uže ranjeni. V tem hipu pribumijo sovražnikovi ulani in major Latterer pomakne se k bataljonu nazaj, ki je uže malo zaostal.

Sedaj začne več sovražnikovih bataljonov prodirati in tiščijo naše zmiraj dalje nazaj, naposled celo blizu do Olenge, le pristavo Castellazzo brani še lajtnant Schwarz, ves bataljon je v nevarnosti, ko mu tirolski lovci cesarski prihitijo v pomoč in napravijo nekaj odduška. Od celega brambovskega bataljona je samo pešica ljudij pod tudi uže ranjenim stotnikom Frubinom nekoliko uredjena, drugo je sem pa tje razpršeno. V tem trenutku pokaže se obrist Bianchi kot izvrsten oficir.

Med tem ko Tirolci sovražnika odvrtaajo, zbira Bianchi sred grozne strelbe in goste toče krogelj na širokem travniku okolo Frubinovega krdelca več stotin razškropljenih svojih brambovcev. Sedaj zaupijejo vsi: „Bog živi cesarja“, ter lomastijo z bajonetom nad Pijemonteze, jih vržejo iz par hiš vasnice Olengo in vzamejo naposled še pristavo Forsado, kder zaplenijo 2 kanoni in vjamejo 54 sovražnikov.

To se je završilo okolo 5. ure popoldne in zmaga pred Navaro naklonjena je Avstriji, kajti v tem hipu pride III. oddelek na bojišče in proti 6. uri še IV. oddelek. Kmalu vderejo naši tudi v vasnico Bicocco in podijo sovražnika proti Novari. Trda noč in gosti dež, ki se ulije, zabrani nadaljšnje preganjanje.

Drugo jutro 24. marcija obhaja zmagonosna armada svoj sijajen vhod v Novaro; pijemontški kralj Albert se odpove kraljevanju in izroči vladarstvo svojem sinu Viktoru Emanuelu, ki takoj prosi grofa Radeckija miru in tudi dobi.

Od našega regimenta v boji ali ognji bila sta samo II. in še brambovski bataljon pa tudi strahovito trpela; 420 mož bilo je mrtvih ali ranjenih. Vsi so pa se junaški borili. Nekatera junaštva zaslužijo še posebič v spomin vzeta biti. Tako je nadlajtnant Renodier hišo branil, čeravno je II. bataljon se uže dalje bil nazaj pomikal. Dve krogli dobi v nogo, sovražniki vlomijo in ga hočejo vjeti; sedaj pa prihiti narednik Matija Potrč (iz Trnovca pri sv. Bolfanku v Slov. goricah in sedaj upokojeni stotnik v Mariboru) s korporalom Jožefom Žmaucem in še par vojakov, poseka Pijemonteze in nese ranjenega oficirja k bataljonu nazaj.

Andrej Horvat in Blaž Pohorec sta na sovražnikove oficirje dobro merila in jih več postrelila. Franc Hribar je v neko hišo vlomil in vjel 2 oficirja in 58 vojakov. Blaž Lovec lje zastavo nosil, pri pomikanji nazaj dobil pa nevaren strel v prsi, se spodtaknil in pal, pa se hitro vzdignil in srečno rešil zastavo ter jo potem, ko so mu rano zavezali, zopet nesel proti sovražnikom. Podobnih junaštev je mnogo zapisanih. Vsak mož bil je v resnici junak. Zato je pa bilo jih veliko odlikovanih in pohvaljenih.

Oberst Bianchi bil je odlikovan z vitežkim križcem Marije Terezije, major Latterer je prejel red železne krone, vojaški kaplan Franc Lovrenčič, doma od sv. Vida na Dravskem polju, pa red za blage zasluge.

Zlate svetinje so prejeli Matija Potrč (poznaje še ruski red sv. Jurija) in Blaž Lovec (poznaje tudi prusko častno svetinjo).

Srebrne svetinje: Valentin Vodeb, Jožef Pahar, Fr. Skerta, Andrej Skerget, Fr. Hribar, Martin Prisljan, Mat. Gorišek, Andrej Balaš, Jož. Lempl, Franc Preklet, Jožef Žmavec, Jožef Sokup, Peter Ješovnik, Jan. Gradišnik, Ber. Boš, Jož. Valenčak, Fr. Grajfoner, Al. Kolar, J. Peserl, Fr. in Mat. Janšič, Bl. Pohorec, And. Rusič, And. Kosar, Mat. Malek, Filip Marko, Jož. Planina, Fr. Dovečar, Jan. Kočevar, And. Horvat, G. Hajdič, H. Vauhar, Jan. Kolencec.

Pohvaljeni pa so bili: G. Kleinšek, T. Slavič, Jož. Holc, Fr. Lanšič, J. Orlovski, Jan. Hercog, Jož. Plevnik, Jan. Kobencel, Fr. Zabajnik, A. Obrul, J. Šepevec, Mih. Kleinšek, Jan. Kurbos, Fr. Zagoda, Fr. Grubič, Fr. Gaude, Jur. Ledinek, Jur. Ogrizek, And. Hajdič, Jož. Grabar, M. Špilar, Mart. Škorijancec, Jan. Simonšek, Ant. Močnik, Mat. Fijauš, S. Duh, Jož. Holc, Anton Kovačič in Miha Goznik.

(Dalje prih.)

Smešnica 34. Dva škofa imamo sedaj na spodnjem Štajerskem, enega v Mariboru, drugega pa v Ljutomeru ali Lotmerku. Kdor še tega ni vedel, naj bere štev. 3. Rakusch-Glantschniggovega „Prijatelja“. Izposojen je iz Litomiric na Češkem in se imenuje dr. Schöbl. Njegovi duhovniki baje imajo po „Prijatelji“ pridgovati o samej ljubezni.

Razne stvari.

(Vabilo.) Slovensko društvo obhaja v nedeljo 10. septembra ob 3. uri popoldne v Mariboru svoj občni zbor. Govorilo in sklepalo se bode o političnih, šolskih in gospodarskih potrebah Slovence štajerske zadevajočih. P. n. poverjeniki so prošeni odboru poročati. Posamezne želje in nasvete naj udje v pravem času odboru naznanijo. K številnej udeležitvi vabi Odbor.

(Vabilo) k utvorjenju in prvemu občnemu zboru čitalnice Šaleške doline, dne 3. septembra, katerega se telovadno društvo „Savinjski sokol“ s svojo godbo in svojim pevskim društvom prvič udeleži. Slovesnost se bode vršila na vrtu gostilne g. M. Tajnik-a v Družmirji pri Šostanji. Vzpored: 1. Sprejem „Savinjskega sokola“ pod lipo zraven župnijske cerkve sv. Mihela ob 3. uri popoldne. 2. Pozdrav. 3. Volitev čitalničnega odbora. 4. Prosta zabava. K obilnej udeležitvi vabi:

Osnovni odbor.

(Svitli cesar) so darovali 100 fl. za povečanje učilnice v Kapeli pri Radgoni.

(Slovenske učiteljce) na ulici zasramovali so celjski nemčurji prilično zadnje konference. To kaže, da so nekateri Nemci grdo surovi in da Slovence neizrečeno sovražijo. Zakrivili so to največ ščufarski listi Cillier Zeitung in Tagespošta. Nikoli ne psuje slovensk časopis vseh Nemcev, nikoli ne napadamo Slovence poprek drugih narodov tako, kakor ovi grdobni listi Slovence. Lažejo pa liberalni listi sploh, da se od njih kar kadi.

(V dijaško semenišče v Mariboru) so na novo sprejeti naslednji dijaki: 1. Fasler Oton iz Trbovlja; 2. Šteferl Jakob s Prihove; 3. Sket Gregor s Sladke gore; 4. Podvinski Anton iz Pišec; 5. Konečnik Maks iz Mozirja; Žolgar Jan. iz Slov. Bistrice; 7. Tominšek Franc iz Gornjega grada; 8. Medvešek Janez iz Sevnice; 9. Kozar Jakob od Negove; 10. Belšak Štefan iz Zavřča; 11. Trtinek Matija z Remšnika in 12. Slekovec Alojz od sv. Križa. Ker je bilo za 11 prostorov 45 prošnjikov, razume se, da ni bilo mogoče vseh vrednih in potrebnih sprejeti.

(V Poličanah) je vlak povozil železniškega kondukterja Kirchbergerja iz Maribora in ranil desno nogo.

(V Kanži na Ogerskem) je lutrovsk duhoven svojega gospodinjji, ki ga je zavoljo 1300 fl. tožila, obstrelil desnico, sprožil revolver v množico, ki ga je takoj obdala, in naposled sam sebe ustrelil.

(Konja z vozom ukradli) so posestniku M. Seliču v Dobjem.

(Mrtvo našli) so v Frankolah Katro Škoflek.

(Hudobna roka užgala) je M. Fidlerju v Ojstrem gospodarsko postopje.

(Šetalčanje) dobijo v sedaj popravljeno kaplanijo zopet gospoda. Novomešnik č. g. Jan. Wolf so tam nameščeni.

(*Odkritosrčno*) sedaj nemški listi, tudi Cillier Zeitung, krolijo in tulijo, da je treba v Avstriji vse ponemčiti. Slovani se pa ne damo v pruskonemško žrelo utakniti. Mi nosimo Nemcem enakih bremen in zahtevamo za svoj rod in jezik enakih pravic.

(*Utonili*) so brez varuha puščeni otroci v neograjeni mlaki fantič in deklica v Tragučevi pri Mariboru in deklica Klinčeva v Cirkolanah v Halozah.

(*FZM. baron Kuhn*) je te dni ogledoval konjenišтво in pešake v Mariboru in okolici.

(*Pri sv. Lenartu v Slov. gor.*) se je Sedminkov komij z revolverjem ustrelil.

(*Cigani*) se klatijo po Arvežkem okraji in krađejo.

(*Profesor Lindner*) rodod Čeh, bivši profesor v Celji, in poletni gost Frauheimski, imenovan je za českega profesorja na vseučilišču v Pragi.

(*Za častnega srenjčana*) imenovan je preč. kanonik L. Herg, v občini: Lembah, Vrhodol in Bistrica.

(*Hvaležni Slovenci*) so svojemu izvrstnemu pisatelju in požrtvovalnemu uredniku prerano umrlemu Josipu Jurčiču dali vzdati ploščo spomniško rojstnej hiši v Muljavi in pri tej priliki napravili sijajno svečanost. Tudi vrli Matej Tonejec Samostal dobil je primeren nagrobni spominek v Gorjah na Kranjskem.

(*Skušnja pri šolskih sestrah*) pri sv. Petru pod Mariborom bode 30. avgusta ob dveh popoldne.

(*G. Fr. Vaupotič*) in dopisatelj iz Rihtarovic v šte. 25. „Slov. Gosp.“ sta se na mirnem spravila in tiskovne pravde ne bo!

Loterijne številke:

V Trstu 19. avgusta 1882:	39, 54, 12, 82, 4.
V Linci „ „	50, 88, 66, 35, 90.
V Pešt „ „	8, 13, 50, 54, 35.

Prihodnje srečkanje: 2. septembra 1882.

Popravek in izjava.

Uredništvo „Slov. Gospodarja“ prekličie dopis v šte. 25. „Slov. Gospodarja“ od 22. junija 1882 „Iz Rihtarovec pri Kapeli,“ v njegovi celoti kot neresničen, kolikor zadeva župana rihtarovskega g. Franca Vaupotiča.

Sejem.

2—2

Velik živinski sejem bode v torek 29. avgusta t. l. pri sv. Tomaži nad Veliko nedeljo.

Raznovrstne, najboljše Ročale, prodaja in popravlja mariborski urar in očalar

Ferd. Dietinger.

1—3

Št. 1021

Učiteljska služba.

1—2

Na enorazrednici v Stopercih poleg Rogateca je izpraznjena učiteljska služba v IV. plačilni vrsti in s prostim stanovanjem, Prosila se naj postavnim potem pošljejo do 10. septembra t. l. krajnemu šolskemu svetu v Stopercih.

Okrajni šolski svet v Ptuj, dne 10. avg. 1882.

Št. 809

Podučiteljska služba.

1—2

Na dvorazrednici pri sv. Marku poleg Ptuja je izpraznjena podučiteljska služba, v IV. plačilni vrsti in s prostim stanovanjem. Prosila se naj postavnim potem pošljejo do 15. septembra t. l. krajnemu šolskemu svetu pri sv. Marku poleg Ptuja.

Okrajni šolski svet v Ptuj, 15. avgusta 1882.

Naznanilo.

Dobrega novega vina, 12 polovnjakov bode se na dražbi prodavalo dne 28. avgusta t. l. v sv. Štefanskej kaplaniji v Šmariji, kot zapuščina umrlega tamošnjega č. g. kaplana. Dražba bode ob 10. uri dopoldne. Kdor hoče kupiti, naj gre tje.

Oznanilo.

Vljudno podpisani naznanjam, da sem svoje dosedanje, v poprej Kriehuberjevej hiši, v graškem predmestju (nasproti frančiškanskej cerkvi) celih 14 let nahajajoče se

svečarsko in medicarsko podjetje

v lastno hišo, šte. 5, v Vetrinjskej ulici, nasproti poštni ulici prestavil.

Zahvaljujoč se čestitim naročnikom, osobito visokej duhovščini, za dosedaj mi skazovano zaupanje, prosim nadaljevanja obilnih naročil in obljubljam zvesto postrežbo z dobrim blagom.

Z najodličnejšim spoštovanjem

Jožef Pelikan,

svečar in medicar v Mariboru.

3—3